

NOS EDVARDA TRENKOMA

Džals Milton

Nos EDUARDA Trenkoma

Prevela SA ENGLESKOG ALEKSANDRA ČABRAJA

MONO i MANJANA
2007.

Naslov originala
Edward Trenkom's Nose
Copyright © Giles Milton 2007

Izdavač
Mono i Manjana

Za izdavača
Miroslav Josipović
Nenad Atanasković

Prevod
Aleksandra Čabraja

Lektura
Tatjana Bižić

Korice
Natalija Petrović

Tehnički urednik
Nenad Đuričić

Štampa
Elvod-print, Lazarevac

Tiraž
1.500

ISBN 978-86-7804-102-0

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Narodna biblioteka Srbije, Beograd

821.111-31

MILTON, Džajls
Nos Evarda Trenkoma / Džajls Milton ;
prevela sa engleskog Aleksandra Čabraja. - Beograd :
Mono i Manjana, 2007 (Lazarevac : Elvod-print). - 320 str. ; 20 cm
Prevod dela: Edward Trencom's Nose / Giles Milton. - Tiraž 1.500.

- Napomene uz tekst.

ISBN 978-86-7804-102-0

COBISS.SR-ID 141366028

Aleksu B.

Najdragobradijem

Zabaci malo glavu, da ti bolje vidim profil. Da, to su nos i brada D'Arbervilovih – malo iskvareni.

Tomas Hardi,
Tesa od D'Arbervilovih

Ali kad od davne prošlosti ništa ne preostane, kada ljudi umru, kad se stvari polome i nestanu, samo ukus i miris, tananiji ali trajniji, neuhvatljiviji, uporniji, verniji, ostaju dugo prisutni, kao duše što pamte, čekaju, nadaju se, među ruševinama svega ostalog, i nepokolebljivo nose u sebi, u svojoj sićušnoj i gotovo neopipljivoj suštini, čitavu neizmernu građevinu sećanja.

Marsel Prust,
U traganju za izgubljenim vremenom

PROLOG

16. jul 1969.

Konačno se probudivši, Edvard se obreo u sobi koja mu se učinila poznata. On se prevrte i otvori jedno oko. Da, da, baš kao što se nadao. Zadovoljan što se nalazi na poznatoj teritoriji, povukao je ćebe i dopustio sebi da spokojno otpluta nazad u carstvo snova.

Zatekao se u onom blaženom stanju obamrlosti, negde između dremeža i jave. Osećao je noge, ali samo njihovu težinu. Osećao je i ruke, ali samo njihovu toplotu. Ipak, njegov nos je slutio da nešto, sad i ovde – upravo u ovoj sobi – u njemu izaziva veoma prijatan, ugodan osećaj. Da, zaista. Nos mu se trzao i mreškao udišući miris – prijatni, poznati miris sira.

Više od dva meseca Edvard je ležao u nesvesti u svojoj spavaćoj sobi u Ulici Sanihil broj 22. Nije se sećao povratka u Englesku. Putovanje brodom u Italiju, vožnja avionom kući – svi detalji bili su mutni i nejasni, kao da pripadaju svetu snova. Iako je za vreme putovanja bio sasvim budan, njegov staklasti pogled odavao je potpuno odsustvo misli. Kaluđerici sa planine Atos mislili su u početku da je pretrpeo moždani udar i da mu nema spasa. Neki su govorili da je podlegao umišljenosti i gordosti – da su mu gresi potpuno obuzeli um, baš kao što demoni mogu da zaposednu čovekovu dušu.

Edvard još nije bio došao sebi kad ga je Elizabeta vratila u Stretam i ušuškala u njihovu meku postelju. Ni sopstvenu ženu

nije prepoznao. Nije čak bio svestan ni da se vratio kući. Ništa nije govorio, i vreme je uglavnom provodio u snu. Činilo se da je zapao u dubok zimski san, iz kojeg će ga probuditi tek vrelina leta.

Lekari su rekli da je njegovo stanje izazvano jakim šokom što je (tvrdili su) česta posledica traume. Jedini lek je odmor i san. Potpuno opuštanje – to je Edvardu Trenkomu bilo najpotrebnije.

Sada, sedam nedelja pošto je smešten u svoju bračnu postelju, Edvard je osetio poznati miris i njegov se usporeni mozak naglo trgnuo. „Da!“ Njuš, njuš. „Da – da!“ Osetio je kako mu se sinusi čiste. Nešto ga zagolica u nosu. Nozdrve mu ispuni jak miris koza, mleka i šipka. „Oh – mmm – da!“ A zatim, bez ikakvog upozorenja (posle dugog, glasnog zevanja), iz Edvardovih usta izlete jedna jedina reč: „tulomotiri“. Kada je to rekao, nos mu se opet nabra, oči mu se otvoriše i on se naglo uspravi u krevetu u svojoj spavaćoj sobi, ugledavši svoju ženu kako sedi kraj njega. Držala mu je debelu krišku tulomotiri sira ispred nosa, nadajući se da će ga poznati miris – skriven duboko u njegovom sećanju – trgnuti iz sna.

Bez ijedne reči, Edvard uze sir iz Elizabetine ruke i ponovo ga pomirisa. Činilo mu se da ga ispunjava nekom čarolijom, kao svenuli cvet stavljen u vazu punu sveže hladne vode. Voda mu je pošla na usta. Morao je da proguta pljuvačku. A stomak, koji nedeljama nije ni osećao, odjednom se zgrčio od gladi. Osećao je u njemu ogromnu prazninu.

Ubacio je sir u usta, uživajući u reskoj aromi. A zatim ga je, ne mogavši da se obuzda, zgnječio jezikom, procedivši ga kroz zube.

„Ah, da“, reče on tiho. „Pravi tulomotiri. Teodorov je – septembarski sir, bez sumnje septembarski sir.“

Uživao je u ukusu još nekoliko trenutaka, osećajući blagi nagoveštaj jakog cipura kojim je Teodoro spirao koru sira. A zatim – odjednom – Edvard postade svestan Elizabetinog prisustva. Do sada je bio toliko izgubljen da čak nije ni primetio da ona sedi na krevetu, samo pola metra od njega.

On je odsutno odmeri, kao da još nije siguran je li stvarno budan. Ali zatim, polako shvatajući da jeste, i da Elizabeta zaista sedi kraj njega, on primeti nešto neobično.

„Šta je s tobom?“, upita on iznenada. „Promenila si se – izgledaš drugačije.“

Elizabeta se nasmeši i pogladi se po stomaku. „Da“, reče ona sva pretrnuvši od uzbuđenja. „Edvarde, dušo – trudna sam. Imaćemo bebu – a ti – ti ćeš postati otac.“

Zavladala je duga tišina, dok se Edvardov mozak upinjao da prihvati nekoliko neočekivanih činjenica koje je u jednom trenutku saznao. Istina je, dakle. *Zaista* je budan. *Zaista* sedi u svojoj spavaćoj sobi – a njegova žena, Elizabeta...

Misli mu se prekinuše kad poče pogledom da ispituje izmenjeni oblik tela svoje žene. Hmm – baš lepo izgleda. Da, oduvek mi se sviđala ta bluza i – baš čudno! Je li to maločas rekla da je trudna?

„Ali kako?“, upita on zbunjeno. „Kada? Zašto mi ranije nisi rekla?“

„Pst!“, umiri ga Elizabeta. „Ne razmišljaj previše. Lezi. Još si vrlo slab.“

„Ali...“ Edvard se zavalio na meke jastuke i zamisli se. U mislima se vraćao poslednjem prizoru kojeg se jasno sećao. Video ga je sasvim jasno, savršeno stvarno. Pa ipak, istovremeno mu se činilo da je to bilo veoma, veoma davno. Gotovo kao da se naglo probudio a da mu mozak još sanja. Odjednom se priseti reči oca Serafima – koji mu je rekao da je vreme da se posveti svom zadatku. On se opet uspravi i zagleda u Elizabetu.

„Svi su bili tamo, Elizabeta, *svi*. Video sam kako leže u kovčezima. Pokazali su mi njihove ostatke. A onda...”

„Ne razmišljaj sad o tome“, reče Elizabeta. „Mnogi dobri ljudi pomogli su nam da se vratimo kući – oboje smo imali mnogo sreće što smo uspeli da umaknemo. Mislim da smo se sada konačno oslobodili demona.“

Edvard se nagnu ka svojoj ženi u nameri da odseče sebi još jedan komad sira. Bio je strahovito gladan.

„Pa, šta se dalje dešava?“, upita Elizabeta. „Šta ćemo sad?“

„Moram ponovo da otvorim radnju Trenkomovih“, reče Edvard, „to svakako. I priredićemo slavlje – u čast dragog gospodina Džordža. Gde bismo sad bili bez gospodina Džordža? Pozvaćemo sve koje poznajemo – osim mesje D’Otina – i počastićemo ih tvojim krompirom sa sirom. Ali pre svega toga, gospođo Sirić, mislim da moramo štošta da nadoknadimo. Znae, prošlo je mnogo, mnogo vremena...”

Elizabeta se nasmeja i zaveli na krevet. „Dođi, gospodine Siriću“, reče ona mazno. „Daj da te vidim.“

Upravo u trenutku kad je spustila prvi pravi poljubac na usne svog spasenog muža, gospođa Hanson iz broja 42 preko puta, virnu u njihovu spavaću sobu.

„Bože dragi“, reče ona navlačeći zavesu. „Izgleda da se gospodin Trenkom konačno oporavlja.“

PRVI DEO

3. septembar 1666.

Hamfri Trenkom se okrete i onjuši vazduh. Zatekao se u onom blaženom stanju obamrlosti, negde između dremeža i jave. Osećao je noge, ali samo njihovu težinu. Osećao je i ruke, ali samo njihovu toplotu. Ipak, njegov nos je naslućivao da nešto, sad i ovde – upravo u ovoj sobi – nije sasvim u redu.

Dok se taj osećaj probijao do njegovog uspavanog mozga, Hamfri dopusti sebi da otplovi nazad u carstvo snova. Sanjao je pečene kopune i paštrnak s medom, sočne šljuke i pihcije od jegulja. Snovi su ga preneli u veliku banquet-salu Vajthola, gde je sedeo uz kralja Čarlsa II. Njegov mozak nije ni zapažao da je to nezamislivo koliko i neverovatno. Umesto toga, usredsredio se na dugački sto od hrastovine što se protezao gotovo do suprotnog kraja prostorije.

U Hamfrijevoj snenoj glavi taj sto je bio krcat pitama od jarebica, kolačima s narom i slatkim od dunja. Bilo je na njemu posuda s biberom i uljem, vrčeva s čokoladom i zdelica sa sosom. A u samom središtu dizalo se ogromno brdo engleskih sireva – preko dvadeset različitih vrsta, poređanih na kićenom mesinganom pladnju. Hamfri ih je lično nabavio za ovaj sneni banquet, i upravo je zaustio da uputi stručni savet svome kralju, koji mu je sedeo s desne strane.